

Unitat 6. ORGANITZACIÓ I PLANIFICACIÓ D'ACTIVITATS LÚDIQUES EN L'ÀMBIT NO FORMAL

Índex

1. L'EDUCACIÓ DEL TEMPS LLIURE EN L'ÀMBIT NO FORMAL
2. EL LLEURE INCLUSIU
3. PLANIFICACIÓ DE PROJECTES
4. L'OFERTA LÚDICA EN L'ÀMBIT NO FORMAL

1. L'EDUCACIÓ DEL TEMPS LLIURE EN L'ÀMBIT NO FORMAL

L'educació no formal és la que desenvolupa activitats organitzades i planificades amb finalitats pedagògiques fora del sistema educatiu reglat.

Aquestes activitats es poden desenvolupar en biblioteques, museus, ludoteques, granges escola, centres de lleure, campaments, escoles d'estiu, etc.

CONCEPTES DE TEMPS LLIURE I LLEURE

Les activitats lúdiques que l'infant desenvolupa en l'àmbit educatiu no formal les realitza durant el seu temps lliure.

El temps lliure dels infants és el que els queda després de complir amb les obligacions escolars i familiars i de satisfer les necessitats biològiques bàsiques.

El lleure és un aspecte molt important en el desenvolupament infantil, ja que ocupa la major part del temps lliure. Les activitats de lleure que l'infant realitza contribueixen al seu desenvolupament i formació integral, constituint el que serà la base del seu desenvolupament posterior.

El lleure és el conjunt d'activitats que es realitzen voluntàriament i per plaer en el temps lliure.

L'ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL EN EL TEMPS LLIURE

- ▶ L'animació sociocultural en el temps lliure està emmarcada dins de l'educació no formal, ja que es desenvolupa fora del context escolar, però és una practica sistemàtica, amb finalitats educatives i planificada.

L'animació sociocultural és una proposta educativa que s'ocupa d'analitzar, sistematitzar i proposar estratègies per a l'acció educativa en el temps lliure.

- ▶ L'animació sociocultural adreçada als infants es caracteritza per oferir activitats de lleure culturals, recreatives, mediambientals i esportives. Es recolza en una metodologia participativa i creativa, que pretén afavorir les relacions socials i fomentar el desenvolupament personal i grupal dels infants.

La pedagogia del lleure és una branca de la pedagogia que s'ocupa d'estudiar la utilitat educativa del temps lliure i del lleure. Pretén crear criteris que afavoreixin l'elecció de pràctiques de lleure sanes, creatives, educatives i beneficioses per al desenvolupament personal i social.

INFLUÈNCIES

Al temps de lleure té una gran influència:

- ▶ La família: és un referent per a la configuració de temps lliure. La majoria de les experiències de l'infant al seu temps lliure tenen lloc amb la família. Per tant, aquesta ha d'educar en el temps lliure.
- ▶ Les noves tecnologies: han contribuït a l'aparició de noves formes de lleure i d'entreteniment dels infants (lleure). S'ha de tenir cura amb la seva integració dependent de l'edat de l'infant i han de ser supervisada i guiada per l'adult.

2. EL LLEURE INCLUSIU

Segons la **Declaració Universal de Drets Humans de l'ONU**, el **lleure és un dret de les persones** del qual ningú ha de ser privat per raons de diversitat funcional, gènere, orientació sexual, edat, ètnia o qualsevol circumstància personal o social.

El lleure desenvolupa un paper fonamental en la vida dels infants:

- ▶ Afavoreix el desenvolupament integral infantil.
- ▶ Contribueix al benestar físic i emocional.
- ▶ Proporciona satisfacció i diversió.
- ▶ Fomenta l'intercanvi social.

- Afavoreix l'autonomia.

El lleure inclusiu és un concepte que es fonamenta en la idea que tota persona, independentment de la seva condició, ha de tenir les mateixes oportunitats que la resta de la població per gaudir del lleure.

El lleure compartit i inclusiu afavoreix que els infants valorin les diferències com un aspecte positiu que millora l'aprenentatge i fomenta el respecte i la tolerància envers la diversitat.

Aquest concepte de lleure facilita que els infants comencin a comprendre que tots són iguals dins de les diferències.

El lleure inclusiu està lligat a dos processos: un és la participació i l'altre és l'equiparació d'oportunitats.

La inclusió s'ha de donar en diferents nivells amb la finalitat d'assolir el màxim grau d'inclusió en el lleure.

Aquests nivells són:

- **FÍSIC:** definit pels elements facilitadors de les infraestructures i els equipaments de lleure que permetin accedir a totes les persones i utilitzar els espais. Per exemple, les rampes o els llocs accessibles on es disposen els materials necessaris.
- **COMUNICATIU:** definit per les condicions facilitadores d'accés a la informació i la senyalització. Aquí s'inclouen la senyalització d'espais, els fullets o el subtitulat dels recursos audiovisuals.
- **SOCIAL:** definit pels elements que faciliten la plena participació i les relacions interpersonals entre totes les persones

Per tant, és important potenciar la participació de tots els infants en la comunitat, amb independència de les seves característiques físiques o mentals, i això s'aconsegueix facilitant espais, recursos i activitats compartides.

Aquestes intervencions inclusives han de ser suficientment flexibles i diverses com per adaptar-se a les necessitats i demandes de cada persona.

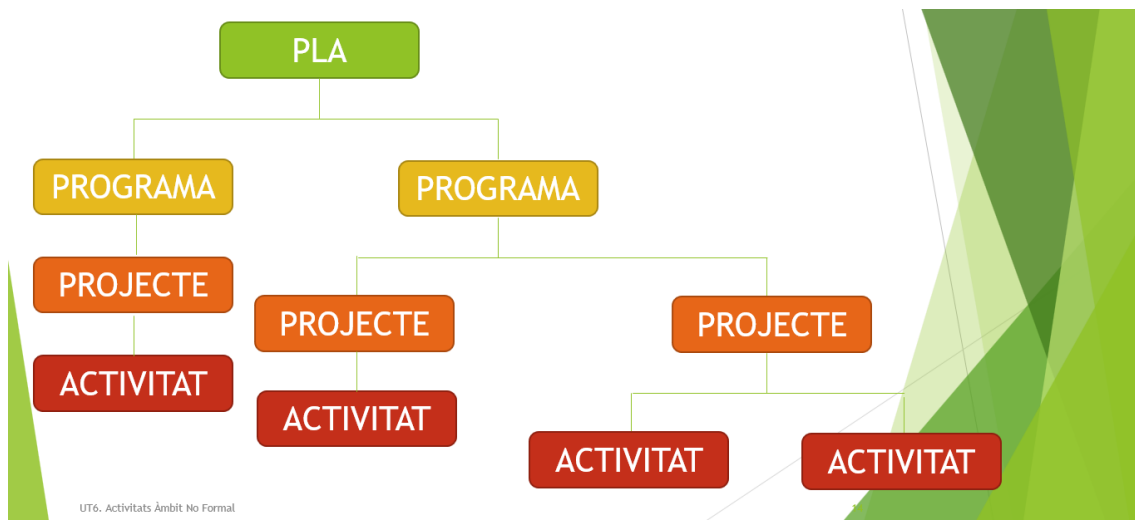
És necessari eliminar es barreres que obstaculitzen l'accés a determinats contextos de lleure, per tal que tots puguin tenir les mateixes oportunitats.

3. PLANIFICACIÓ DE PROJECTES

Per planificar projectes hem de diferenciar entre el que és:

- ▶ **PLA:** és el més general, pot englobar una sèrie de programes dins ell. Defineix les línies de la política social, determina les prioritats, fases, criteris i actuacions. La temporalització sol ser de 3-5 anys.
- ▶ **PROGRAMA:** pot incloure un o diversos projectes, el componen una sèrie de tasques relacionades dirigides a la consecució d'un resultat important. La temporalització pot ser igual o inferior a la del pla.
- ▶ **PROJECTE:** conté activitats, així com una sèrie de tasques relacionades que donen la consecució d'un resultat important. La temporalització pot ser igual o inferior a la del projecte.
- ▶ **ACTIVITAT:** són aquelles que es fan dins del projecte per tal d'aconseguir els objectius. La temporalització pot ser igual o inferior a la del projecte, solen ser inferiors i es concreten al cronograma.

Per tant, tenim la següent estructura:

La planificació dels projectes d'animació infantil o de l'àmbit social s'estructura en quatre fases:

- ▶ Fase de diagnòstic o anàlisi
- ▶ Fase de planificació
- ▶ Fase d'execució
- ▶ Fase d'avaluació

A l'**INFORME ESCRIT** a més d'aquests apartats haurem de fer una **INTRODUCCIÓ** que contengui:

- Justificació breu de la proposta (necessitats que cobreix).
- Contextualització legal
- Contextualització a l'àmbit que fa referència
- Fonamentació teòrica

I. FASE DE DIAGNÒSTIC O ANÀLISI

Es fa un anàlisi de les necessitats.

La planificació d'un projecte té el seu origen en les necessitats i els problemes detectats en el grup al qual va adreçat.

La detecció d'aquestes necessitats en la fase de diagnòstic fonamenta i justifica la intervenció en el grup.

En aquesta fase, s'analitzen les característiques del context, les necessitats, les demandes i els recursos disponibles.

A l'**INFORME ESCRIT** s'inclourien els següents punts:

1. Ubicació (espai i localització on es desenvolupa el projecte).
2. Destinataris (edat, nombre de participants, realitat socioeconòmica...).
3. Recollida i anàlisi de la informació.
4. Establiments de prioritats (temps, interès, importància, urgència,...).
5. Delimitació del problema.
6. Justificació fonamentada del projecte (necessitats).

II. FASE DE PLANIFICACIÓ

L'objectiu principal d'aquesta fase és dissenyar el projecte i les seves corresponents actuacions, que donaran resposta a les necessitats detectades en la fase anterior.

La planificació consta dels apartats: objectius, metodologia (activitats i temporalització) i recursos.

A l'**INFORME ESCRIT** s'inclourien els següents punts:

1. Objectius generals i específics
2. Metodologia
 - 2.1. Activitats
 - 2.2. Temporitzaació
3. Recursos (humans, materials i econòmics)

1. OBJECTIUS GENERALS I ESPECÍFICS

Què volem aconseguir?

Els objectius són les metes que es pretenen aconseguir a través del projecte, i són els que guien la intervenció i sobre els quals es desenvolupen les fases posteriors.

Cal diferenciar entre els objectius generals i els específics:

- **Objectius generals:** constitueixen els principals propòsits del projecte. No són molt concrets ni fan referència a conductes observables o mesurables. Admeten diverses interpretacions. Els verbs es formulen en infinitiu.

Ex. Afavorir la integració del col·lectiu migrant en el club d'esplai.

- **Objectius específics:** concreten els objectius generals, es formulen metes realitzables i avaluables amb verbs d'acció en infinitiu, indiquen, permeten una única interpretació i serveixen com a indicadors per a l'avaluació.

Ex. Incrementar en un 20% respecte al any anterior el nombre d'infants immigrants que s'apunten al club d'esplai.

2. METODOLOGIA

La metodologia descriu la forma o els procediments necessaris per assolir els objectius proposats.

En aquest apartat s'indiquen:

- Els procediments metodològics:

Aquí sempre s'ha de fer una metodologia flexible, activa i participativa on l'infant és el protagonista principal. A més, si és possible el projecte haurà de ser econòmic, útil, senzill, breu, clar, creatiu i dinàmic.

- Tipus d'agrupament dels infants.
- Organització interna, coordinació entre els diferents responsables i participants del projecte.

2.1. Activitats – Què farem?

Les activitats es concreten en les diferents accions que es realitzen per assolir els objectius.

En aquest apartat, també es desenvolupa l'índex d'activitats i la descripció d'un model de sessió.

2.2. Temporització - Quan es realitzarà?

La temporalització és l'ordenació i la distribució en el temps de les diferents activitats.

Mitjançant un cronograma, es representa la distribució de les diferents activitats proposades i es determina el període o els moments en què tindran lloc.

Exemple de cronograma

Elaboració d'un cronograma

En una escola infantil es desenvolupa el projecte *Animació Lectora*, que té com a objectiu principal despertar l'interès envers la literatura i desenvolupar la creativitat i la imaginació.

El projecte es desenvolupa durant una setmana, de dilluns a divendres, en horari de 17.30 a 18.45 h.

Cada activitat ocupa una sessió completa, excepte l'activitat 2, que ocupa part de la tercera sessió.

- Activitat 1: contacontes.
- Activitat 2: creació de contes.
- Activitat 3: expressió plàstica.
- Activitat 4: representació de titelles.
- Activitat 5: exposició de tallers.

Activitats \ Dia	1	2	3	4	5
Dilluns					
Dimarts					
Dimecres					
Dijous					
Divendres					

Font: MacMillan

3. RECURSOS

Els recursos necessaris per al desenvolupament del projecte són:

- ▶ **Humans:** cal precisar el número de persones, les funcions, les tasques i les responsabilitats de cada una, així com la titulació mínima desenvolupar el projecte requerida per a aquest lloc. És l'equip de treball que fa el projecte.
- ▶ **Materials:** els recursos materials necessaris per desenvolupar les activitats inclouen les infraestructures, l'equipament i el material fungible i no fungible.
- ▶ **Financers:** els recursos financers inclouen els costos i la forma de finançament del projecte.

III. FASE D'EXECUCIÓ

La fase d'execució suposa la posada en pràctica de les activitats planificades en el projecte.

En aquest apartat de l'**INFORME ESCRIT** s'ha d'especificar:

1. Activitats de difusió, sensibilització, negociació i implicació.
2. Activitats i tasques per a aconseguir els objectius.
3. Activitats d'avaluació, seguiment i control.

Exemple d'activitat a pdf.

Les activitats de l'**INFORME ESCRIT** s'han de detallar-se en els següents apartats:

1. Títol
2. Durada
3. Disposició
4. Objectius
5. Temporalització (cronograma)
6. Recursos
7. Metodologia
8. Avaluació

IV. FASE D'AVALUACIÓ

La fase d'avaluació permet valorar l'assoliment dels objectius inicialment proposats i identificar possibles desajustos per plantejar propostes de millora.

L'avaluació forma part de tot el procés del projecte, de forma que es troba present des de l'inici fins a la seva finalització.

En aquesta fase, es defineixen les accions següents:

- ▶ **Què avaluar?:** els diferents elements del projecte.
- ▶ **Quan avaluar?:** en els diferents moments d'intervenció: avaluació inicial, avaluació formativa i avaluació final.
- ▶ **Amb què avaluar?:** utilitzar els instruments d'avaluació més adequats a l'objecte d'avaluació, com poden ser els registres d'observació, els qüestionaris, les entrevistes, etc.

En l'**INFORME ESCRIT** d'aquesta part s'ha de incloure:

1. Avaluació de la fase diagnòstica.
2. Avaluació del disseny.
3. Avaluació de l'execució del projecte (del procés).
4. Avaluació dels resultats o final (resultats cost-benefici, impacte social, etc.)

ESTRUCTURA DE L'INFORME ESCRIT

Per tant, a l'informe han de constar les següents estructures:

1. INTRODUCCIÓ

- 1.1. Justificació breu de la proposta (necessitats que cobreix).
- 1.2. Contextualització legal
- 1.3. Contextualització a l'àmbit que fa referència
- 1.4. Fonamentació teòrica

2. FASE DE DIAGNÒSTIC O ANÀLISI

- 2.1. Ubicació (espai i localització on es desenvolupa el projecte).
- 2.2. Destinatari (edat, nombre de participants, realitat socioeconòmica...).
- 2.3. Recollida i anàlisi de la informació.
- 2.4. Establiments de prioritats (temps, interès, importància, urgència,...).
- 2.5. Delimitació del problema.
- 2.6. Justificació fonamentada del projecte (necessitats).

3. FASE DE PLANIFICACIÓ

- 3.1. Objectius generals i específics
- 3.2. Metodologia
 - 3.2.1. Activitats (Veure esquema anterior del que ha de contenir)
 - 3.2.2. Temporització
- 3.3. Recursos (humans, materials i econòmics)

4. FASE D'EXECUCIÓ

- 4.1. Activitats de difusió, sensibilització, negociació i implicació.
- 4.2. Activitats i tasques per a aconseguir els objectius.
- 4.3. Activitats d'avaluació, seguiment i control.

5. FASE D'AVALUACIÓ

- 5.1. Avaluació de la fase diagnòstica.
- 5.2. Avaluació del disseny.
- 5.3. Avaluació de l'execució del projecte (del procés).
- 5.4. Avaluació dels resultats o final (resultats cost-benefici, impacte social, etc.)

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

3. OFERTA LÚDICA EN L'ÀMBIT NO FORMAL

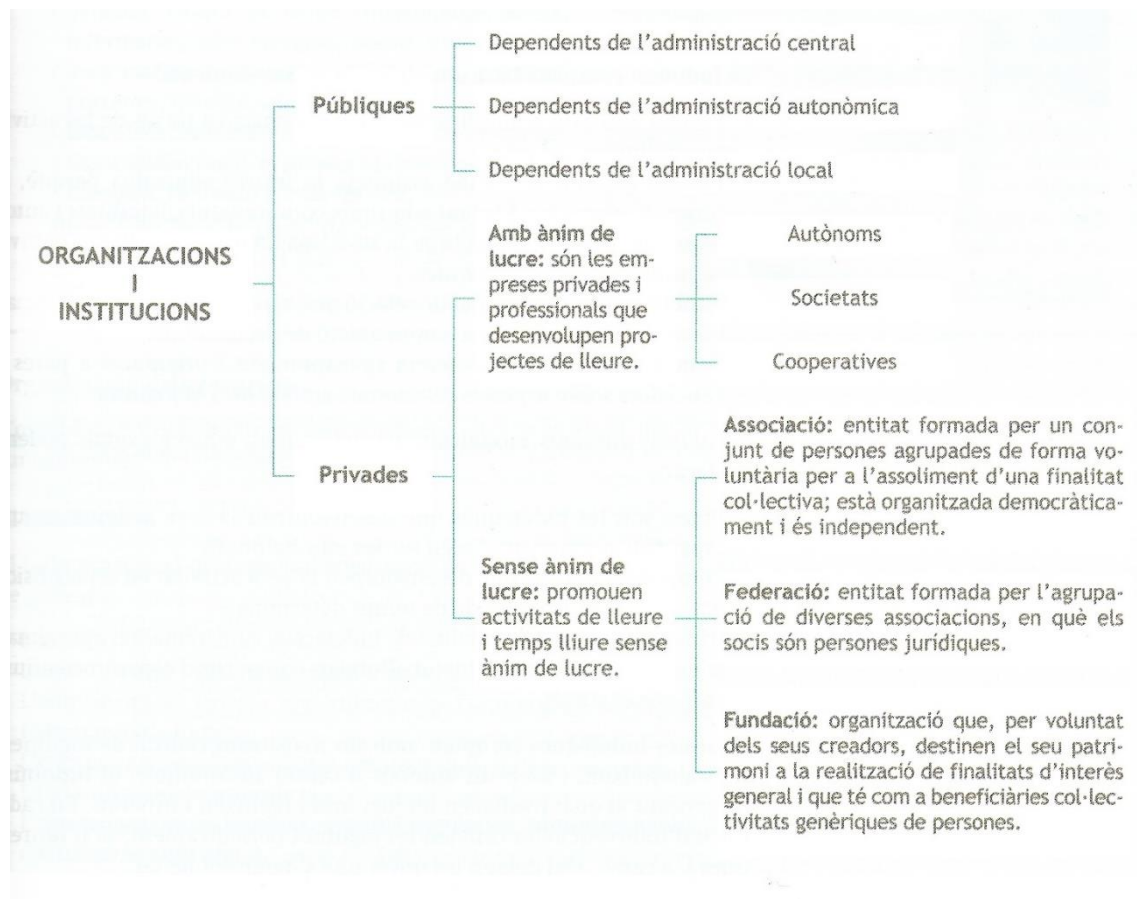
Per tant, la metodologia ha de ser flexible, activa i participativa.

I el projecte compleix les funcions lúdica, educativa i social.

Com a oferta lúdica trobem:

- Organismes i institucions d'oferta lúdica
- Espais de lleure permanents
- Espais de lleure vocacionals
- Activitats d'animació infantil

– Organismes i institucions d'oferta lúdica

– **Espais de lleure permanents:**

- Ludoteca: espai infantil de lleure i temps lliure que posa a disposició jocs i joguets per facilitar el desenvolupament de les capacitats motores, sensorials, socioafectives i creatives de l'infant. El ludotecari atén i orienta als usuaris, planifica i dinamitza activitats, administra i té cura dels materials, organitza l'espai i els recursos lúdics, planifica projectes i assessora a les famílies, centres escolars i administracions.
- La granja escola: aproxima als infants a la vida a l'entorn rural, fomenta el respecte i la cura dels éssers vius, mostra els beneficis que ens aporta el medi natural; i fomenta la convivència i la integració social.
- Parcs infantils coberts (ex. Chiquipark): són espais de lleure segurs on es fa joc lliure i tallers. Fomenta la relació entre iguals. Els monitors/es controlen l'ordre i la seguretat dels assistents, dinamitza les activitats programades i coneix i fa complir les normes d'higiene i de convivència.

– **Espais de lleure vocacionals**

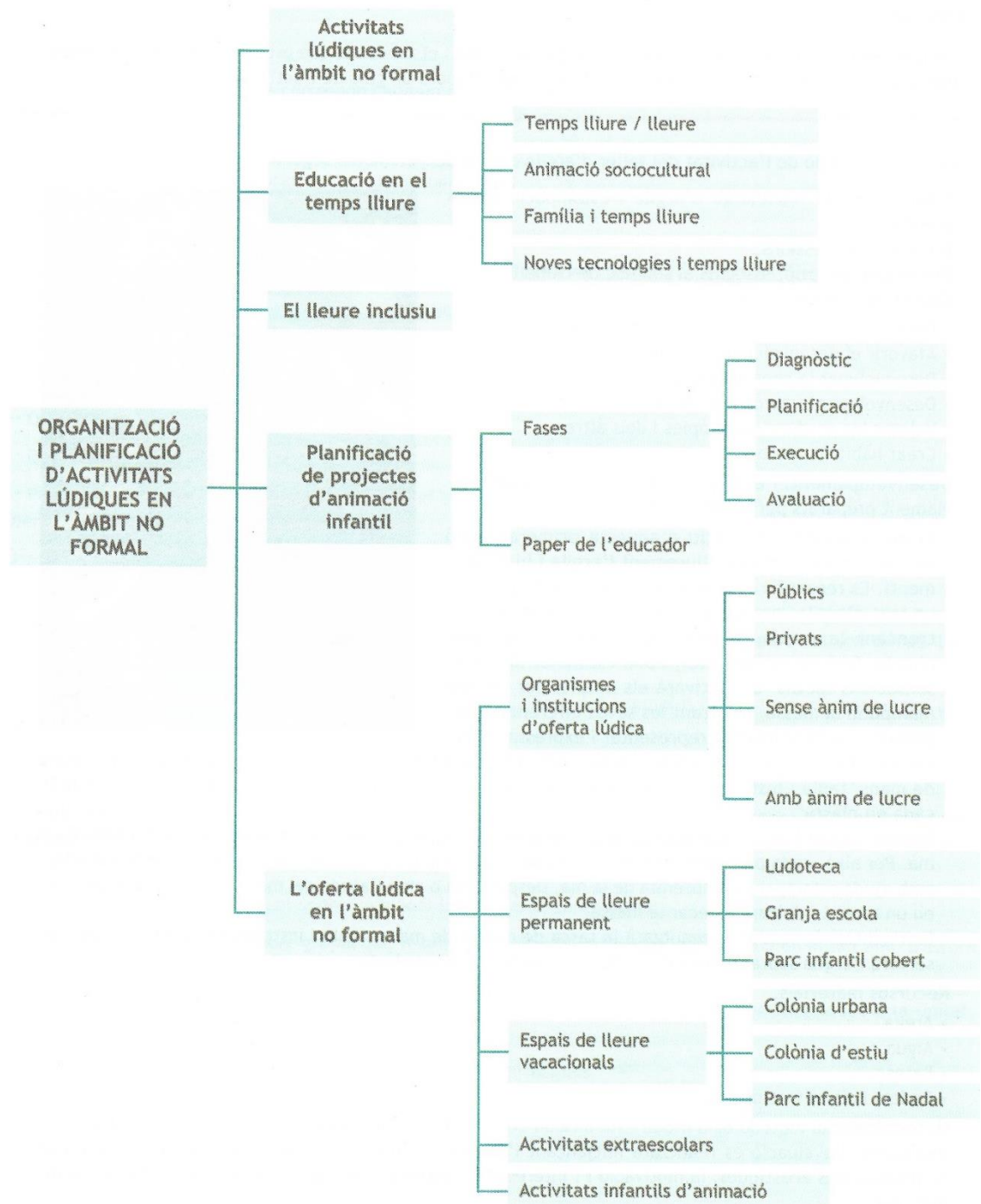
- Colònies urbanes
- Colònies d'estiu
- Parcs infantils de Nadal

– **Activitats d'animació infantil**

Es solen donar a espais específics: centres comercials hotels, càmpings i platges.

Són espais lúdics gratuïts (en la majoria de casos) dinamitzats per un monitor/a.

IDEES CLAU

ACTIVITAT

Per a l'activitat d'adaptació del jocs al grup de FP bàsica fes l'informe escrit com si fos un projecte.

4. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

Mateo, E. (2014). **El joc infantil i la seva metodologia**. Madrid: MacMillan. ISBN 9788415991878.